

ÁLLAMVIZSGA TÉMAKÖRÖK ÉS KÉRDÉSEK

1. Nemzetközi kapcsolatok elmélete

1. A nemzetközi kapcsolatok tudományának kialakulása és fejlődése
a nemzetközi kapcsolatok, nemzetközi viszonyok, nemzetközi politika fogalma
eszmétörténeti előzmények (Thuküdidész, Machiavelli, Hobbes, Locke, Kant, Grotius)
a sui generis tudomány további differenciálódása
2. Az államközpontú nemzetközi rendszer kialakulás és modernizálódása
középkori birodalmi modell felbomlása
a vesztfáliai állam jellemzői
premodern, modern, és posztmodern alrendszerek egyidejűsége
3. A hatalmi egyensúlyi rendszerek történelmi alakváltozatai és átalakulásának elméletei
hegemónia és államrezon, nagyhatalmi koncert, bipolarizmus, multipolarizmus
„nemzetközi társadalom” (Bull), hegemon stabilitás elmélete (Gilpin), hegemonia-
ciklusok elmélete (Kennedy) stb.
4. A nemzetközi politika elméletének klasszikus irányzatai
idealizmus (liberális internacionalizmus, wilsonizmus stb.)
realizmus (Carr, Niebuhr, Morgenthau stb.)
módszertani vita tradicionalizmus versus szcientizmus (pozitivizmus)
5. A nemzetközi politika elméletének klasszikus elméleteinek modern irányzatai
neorealizmus vagy strukturális (gazdasági) realizmus (Kenneth Waltz, Paul Kennedy,
H. Kissinger)
neoliberalizmus (republikánus liberalizmus, szociológiai liberalizmus, institutionális
liberalizmus, interdependencia-liberalizmus)
6. A nemzetközi kapcsolatok struktúráinak változása
új transznacionális szereplők megjelenése
nemzetközi intézményesülés
nemzetközi jog szerepe
7. A politika és a gazdaság összefüggése a nemzetközi kapcsolatokban
marxista, neomarxista elméletek, Interparadigma-vita
a dependencia és interdependenciaelmélet képviselői és sajátosságai
a multinacionális vállalatok nemzetközi szerepe és jelentősége
a nemzetközi gazdasági szervezetek tevékenysége

8. A nemzetközi kapcsolatok és az erőszak-alkalmazás viszonya a pre-nukleáris és nukleáris korszakban
a háborúk okai, típusai, Clausewitz koncepciója
nemzetközi terrorizmus: okok, formák, tendenciák.
9. A kultúra és a civilizációk szerepe a nemzetközi kapcsolatokban
szociálkonstruktivizmus
Huntington elmélete
„Észak-Dél” ellentét: okok és következmények

2. Közgazdaságtan és pénzügyek

1./ A közgazdaságtan tárgya, alapelvei és fő problémái

Közgazdaságtan tárgya, módszerei

Fontosabb közgazdasági iskolák és jelentősebb képviselői

Fontosabb közgazdasági viták

2./ A piac

Kompetitív piac fő jellemzői

Az ár szerepe a gazdaságban

Piactípusok, fő jellemzőik (monopólium, oligopólium, stb.)

Piaci kudarcok

3./ A gazdaságpolitikai célok és eszközök

A kormányzat (állam) szerepe a gazdaságban

Gazdasági ingadozás és stabilizációs politika

Fiskális és monetáris politika működése

Infláció és munkanélküliség (oka, kezelése)

4./ A makrogazdasági teljesítmény és növekedés

Makrogazdasági teljesítmény mérése

Infláció mérése

Hosszú távú gazdasági növekedés tényezői, elősegítése

5./ A modern pénz és bankrendszer

Pénz funkciói és fejlődésének szakaszai
Bankrendszer szerepe a pénzteremtésben
Pénzügyi válságok

6./ Nemzetközi kereskedelem elmélete

Nemzetközi szakosodásra vonatkozó fontosabb elméletek
Regionális gazdasági integrációk elmélete

7./Nemzetközi kereskedelempolitika

Kereskedelempolitika eszközei
Kereskedelempolitika politikai gazdaságtana
Nemzetközi kereskedelempolitika a XX. század második felében

8./ Nemzetközi tényezőáramlás

A munkaerő nemzetközi áramlása
Nemzetközi technológia-áramlás
Nemzetközi tőkeáramlás, multinacionális vállalatok

9./ A nemzetközi fizetési mérleg és árfolyamrendszer

Nemzetközi fizetési mérleg szerkezete, értékelése (mit mutat)
A nemzetközi pénzrendszer
Nemzetközi pénzügyi intézmények (Nemzetközi Valutaalap, Világbank, stb.)

3./ Nemzetközi jog

1./ A nemzetközi jog alapja, története

1. Az újkorban
2. A modern korban
3. A nemzetközi jog természete, sajátosságai

2./ A nemzetközi jog forrásai

1. A szerződések fogalma, jogi természete
2. A fenntartások
3. A szokásjog
4. A szerződések értelmezése
5. A bírói gyakorlat
6. Diszkrecionális bírászkodás

3./ Az állam a nemzetközi jogban

1. Az államhatár
2. A területszerzés jogcímei
3. Államok keletkezése, megszűnése, elismerés, utódlás

4./ Nemzetközi szervezetek

1. A nemzetközi szervezetek fogalma, fajtái
2. Tagfelvétel, kizárás, kilépés

5./ Az emberi jogok nemzetközi védelme

1. Az emberi jogok védelme az ENSZ-ben
2. Az emberi jogok védelme az Európa Tanácsban
3. Az EU Alapjogi Chartája

6./ A Nemzetközi jogi felelősség

1. A jogellenes cselekmény fogalma
2. Jogkövetkezmények
3. A felelősség érvényesítése

7./ A viták békés rendezése

1. A jogvita fogalma
2. A választott bírászkodás
3. A Nemzetközi Bíróság

8./ A kényszer alkalmazása a nemzetközi jogban

1. Az agresszió fogalma
2. Az ENSZ hatáskörei

3. Önvédelem
4. Ellenséges állam klauzula

9./ A hadviselés szabályai

1. A hadműveletek vezetése
2. A hadifoglyok
3. A háborús bűncselekmények
4. A semlegesség

Irodalom

Kovács Péter: Nemzetközi jog. Osiris: Budapest, 2006.

Diplomáciatörténet

1./ A modern diplomácia kezdetei

1. Spanyol hegemonia Európában. V. Károly és II. Fülöp kora
2. A harmincéves háború és a vesztfáliai béke
3. A francia hegemonia a 17. század második felében. XIV. Lajos kora
4. Az államközpontú nemzetközi rendszer és az egyensúly-politika alapelvei a XVII-XVIII. sz.-ban

2./ A XVIII. sz. nagy háborúi és nemzetközi eseményei

1. A spanyol örökösödési háború
2. Az osztrák örökösödési háború
3. A hétéves háború
4. Lengyelország felosztása

3./ A napóleoni háborúk és a bécsi kongresszus

1. Francia forradalmi háborúk
2. Napóleon háborúi, stratégiai céljai, az európai politikai térkép

forradalmi-napóleoni átalakítása

3. A bécsi kongresszus (1815) és a Szent Szövetség

4./ A nemzetállami logika kialakulása és érvényesülése

1. Az európai nemzetállamok kialakulása és elismerése a 19-20. században
2. Hatalmi konfliktusok 1848-1870 között – krími háború, piemonti-francia-osztrák háború
3. Hatalmi konfliktusok 1848-1870 között – porosz-osztrák háború, porosz-francia háború

5./ Hatalmi politika a 19. század utolsó harmadában és a századfordulón

1. Az 1878-as berlini konferencia
2. A kettős-, majd hármasszövetség, francia-orosz szövetség, entente cordiale
3. Gyarmatosítás és nemzetközi konfliktusok a 19-20. század fordulóján

6./ Az első világháború és a két világháború közötti időszak

1. Casus belli, a konfliktus mélyebb okai, hadba lépések
2. Az első világháború főbb szakaszai és eseményei
3. A Párizs környéki békék, a trianoni béke
4. Gazdaságdiplomácia (Dawes-terv) és szövetségi rendszerek Európában 1919-1939 között, helyi érdekű szövetségek (kisantant)

7./ A második világháború és következményei

1. Német és japán háborús elképzelések
2. A második világháború főbb eseményei és szakaszai
3. A második világháború diplomáciája (szövetségek, tengelyhatalmak, Atlanti Charta, Teherán, Jalta, Potsdam)
4. Területi változások a második világháború végén. A német kérdés és a párizsi béke

8./ A kétpólusú világrend

1. Kibontakozása 1945-1950, főbb szövetségi rendszerei
2. Tömblogika, főbb konfliktusok: Korea, 1956, kubai rakétaválság, Vietnám, Afganisztán

3. Az enyhülési folyamat az 1970-es években
4. A „kis hidegháború”, a kétpólusú világrend megszűnése. Az 1980-as évek

Irodalom

Diószegi István: A hatalmi politika másfél évszázada 1789-1939. Budapest, 1994.

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814-1945. Osiris: Budapest, 1998.

Kissinger, Henry: Diplomácia. Panem-Grafo: Budapest, 1996.

Kennedy, Paul: A nagyhatalmak tündöklése és bukása. Akadémiai Kiadó: Budapest, 1992.

Taylor, A. J. P.: Európa tündöklése és bukása. Scolar: Budapest, 1999.